

DANČU
KRĀTUVES
KOLEKCIJA

Malienas danči

Zvirbuļi, kad gulēt iet

S. Žučiks
D. Kjakste
R. Sondors

Teksts, deju apraksti: Sandis Zučiks
Nošu pieraksts: Raitis Sondors
Deju aprakstu redaktore: Daina Kjakste
Dizains, makets, foto: Sandis Zučiks
Dejas zīmējumi: Beāte Daņilova, Anda Kazaka
Teksta redaktore: Džeina Dzīmtā

Izdevusi Danču krātuve, 2021. gads

Izdevuma datnes formāts: PDF
Izdevuma ISBN 978-9934-9026-7-3
Izdevuma ISMN 979-0-9005087-7-5
Izdevuma UDK 793(474.36)
Izdevuma autorzīme: Zū135

Satura rādītājs

Malienas danči.....	3
Izmantoto terminu un zīmējumu skaidrojums.....	5
1. Eilenders – Zvirbuļi kad gulēt iet.....	12
2. Cūkas driķos.....	13
3. Mārkalnes Kur tu tecī, gailīti?.....	14
4. Elfrīdas Krakovjaks.....	15
5. Malienas Krakovjaks.....	16
6. Podipodīner jeb Padepatiners.....	17
7. Mārkalnes Diksītis.....	18
8. Malienas Hiavata jeb Malienas Polkas dancis.....	19
9. Alūksnes Skrodērs.....	20
10. Padedzes Brālītis un māsiņa.....	21
11. Bejas Eilenders – Lēksim bedrē.....	22
12. Branča Padekatrs.....	23
13. Joksu polka jeb Skrējiena polka.....	24
14. Liepnas Jūle.....	25
15. Mārkalnes Jānīt's mans.....	26
16. Malienas Vienkājas valsis.....	27
17. Valsis ar brīvo kāju.....	28
18. Meitu dancis – Āpkuort kolnam.....	29
19. Šībers – Pulkstens nosit astoņi.....	30
20. Polka – Skaista tā kā rožu krūmiņš.....	31
Atsauces.....	32
1. Eilenders – Zvirbuļi kad gulēt iet.....	32
2. Cūkas driķos.....	32
3. Mārkalnes Kur tu tecī, gailīti?.....	32
4. Elfrīdas Krakovjaks.....	32
5. Malienas Krakovjaks.....	32
6. Podipodīners jeb Padepatiners.....	32
7. Mārkalnes Diksītis.....	32
8. Malienas Hiavata jeb Malienas Polkas dancis.....	33
9. Alūksnes Skrodērs.....	33
10. Padedzes Brālītis un māsiņa.....	33
11. Bejas Eilenders – Lēksim bedrē.....	33
12. Branča Padekatrs.....	33
13. Joksu polka jeb Skrējiena polka.....	33
14. Liepnas Jūle.....	33
15. Mārkalnes Jānīt's mans.....	33
16. Malienas Vienkājas valsis.....	33
17. Valsis ar brīvo kāju.....	34
18. Meitu dancis – Āpkuort kolnam.....	34
19. Šīberis – Pulkstens nosit astoņi.....	34
20. Polka – Skaista tā kā rožu krūmiņš.....	34
Izmantotās bibliogrāfiskās atsauces.....	35
Danču krātuves metodisko materiālu kolekcija:.....	35

Malienas danči

Burtnīca "Zvirbuļi kad gulēt iet"

Malienas danču burtnīca "Zvirbuļi kad gulēt iet" ir Danču krātuves izdevums, kur tās autori ir apkopojuši un atspoguļojuši dančus no Malienas puses.

Lielākā daļa danču, kas apkopoti burtnīcā, ir zināmi pateicoties Māra Jansona un Sniedzes Jansones (Grīnbergas) veiktajam darbam, vācot un apkopjot teicēju teikto Malienas pusē astoņdesmito gadu beigās un deviņdesmito gadu sākumā. Liela daļa materiālu fiksēti video, kas dod iespēju redzēt teicēju rādīto dejas soli. Daži danči mūsdienās tiek dejoti vairāk, daži mazāk. Šeit atspoguļotās dejas norises pārsvarā atbilst tam, kā tās tiek izpildītas mūsdienās, un var atšķirties no oriģinālajām stāstnieku versijām.

Šīs burtnīcas tapšanu ir iedvesmojis Sniedzes Jansones 1992. gada diplomdarbs "Malienas novada horeogrāfija", kurš joprojām ir pamats ļoti daudziem dančiem, kas aktīvi tiek dejoti dažādos danču pasākumos.

No visiem Malienas dančiem šajā danču burtnīcā jāizceļ divi mūsdienās populārākie danči – Cūkas driķos un Liepnas Jūle, ko izpilda daudzas folkloras kopas visā Latvijā.

Daži no šiem dančiem līdz šim nav bijuši plaši izplatīti, tomēr autori cer, ka šī burtnīca palīdzēs tos popularizēt un aktualizēs.

Burtnīcas autori:

Sandis Žučiks (dz. 1987. g., Madona, Vidzeme). Dejojājs. Biedrības "Danču krātuve" dibinātājs. Kopš 20 gadu vecuma aktīvi deju gan latviešu skatuvisko deju, gan folkloras dejas – dančus. Kopš 27 gadu vecuma aktīvi pievērsies danču pētniecībai, apkopošanai, filmēšanai, atjaunošanai un popularizēšanai.

Daina Kjakste (dz. 1990. g., Varakļāni, Latgale). Deju skolotāja. Ar deju saskārusies jau kopš 3 gadu vecuma. Apguvusi klasisko latviešu skatuves deju, bijusi vairāku skatuviskās dejas kolektīvu dalībniece un vadītāja. Kā pedagoģe darbojas kopš 22 gadu vecuma.

Raitis Sondors (dz. 1988. g., Rīga, Vidzeme). Danču muzikants. Pārsvarā spēlē pogu bajānu. Ar danču spēlēšanu nodarbojas kopš 23 gadu vecuma. Pārzina lielāko daļu mūsdienu Latvijā spēlēto danču melodijas, gan latviskās, gan cittautu dančus.

MALIENA

Izmantoto terminu un zīmējumu skaidrojums

DCV – dejas ceļa virziens.

Eilendera solis – deju sānisku polku, mazliet ieslīpi uz apļa vidu vai ārpusi.

Dejas aprakstos izmantoti divi termini, kam jāpievērš uzmanība. **Ievēribai!** – papildinājums dejas norises aprakstam no autoru puses. Parasti ieteikumi, kā labāk dejojot, vai sniegta kāda vēl zināma dejas norises variācija, kam vajadzētu pievērst uzmanību. **Piezīme** – apkopota informācija un atšķirīgais no citu autoru pierakstiem par tās pašas dejas izpildīšanu.

Rokas gar sāniem

Rokas brīvi nolaistas gar sāniem, nepiespiežot pie auguma. Rokas un delnas ķermeņa plaknē, plauksta vērstas pret ķermeni, pirksti dabiski brīvi. (1. zīm.)

1. zīm.

Rokas aiz muguras

Rokas aizliktas aiz muguras jostas vietas augstumā, vienas rokas plauksta aptver otras rokas delnas locītavu. Plauksta viegli savilkta dūrē. Parasti šādi nostājas puiši. (2. zīm.)

2. zīm.

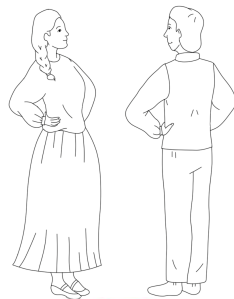

Rokas sānos

Rokas ieliek sānos jostasvietā – 4 pirksti kopā uz priekšu, īkšķis – atpakaļ. Rādītājpirksts un īkšķis atrodas zem ribām. Plauksta balstās uz gurniem. Elkoņi ar pleciem vienā plaknē. (3., 4. zīm.)

3. zīm.

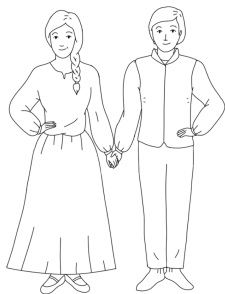
4. zīm.

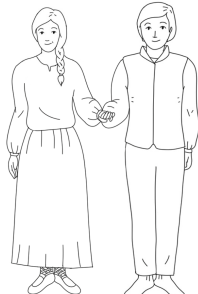
Valējais (iekšējo roku) satvēriens

Viens no dejotājiem sniedz labo roku ar delnu uz augšu, otrs tajā ieliek kreiso roku. Dejojāji var stāvēt:

- **Blakus** (5. zīm.), rokas var būt paceltas uz priekšu, mazliet ieliektas elkoņos (6. zīm.);
- **Viens otram pretī** (7. zīm.);
- **Ar muguru viens pret otru** (8. zīm.).

5. zīm.

6. zīm.

7. zīm.

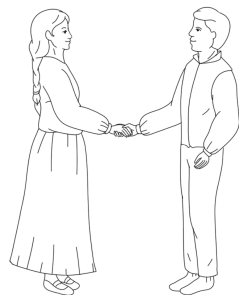

8. zīm.

Sasveicināšanās satvēriens

Rokas sadod it kā sasveicinoties. (10. zīm.) Var būt sadotas gan labās, gan kreisās rokas. Sadotās rokas var pacelt jebkurā augstumā. Parasti dejotāji stāv ar seju viens pret otru. (9. zīm.) Sadotās rokas var būt nedaudz ieliektas un paceltas plecu augstumā. (11. zīm.)

9. zīm.

10. zīm.

Sadoto roku augstums

Sadotās rokas var būt nolaistas vai paceltas jebkurā augstumā. Paceļot sadotās rokas augšā, pāris veido **vārtiņus**. Ja sadoto roku stāvoklis nav norādīts, tad tās ir nolaistas. (12. zīm.)

11. zīm.

12. zīm.

Elkoņu satvēriens

Dejotāji stāv ar labajiem vai kreisajiem sāniem viens pret otru, saķeras labajos vai kreisajos elkoņos. Brīvā roka var būt ielikta sānos (13. zīm.), nolaista gar sāniem vai sadota ar otru roku. (14. zīm.)

13. zīm.

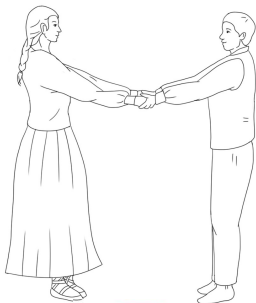

14. zīm.

Slēgtais satvēriens

Dejotāji stāv viens otram pretī. Puisis (vai meita) sniedz meitai abas rokas ar delnām uz augšu, meita ieliek rokas puisīša rokās. Sadotās rokas var būt nolaistas vai paceltas. (15. zīm.) Dejotāji var būt nostājušies arī **iesānis**. (17. zīm.) Sadotās rokas var būt arī paceltas plecu augstumā, elkoņi mazliet ieliekti. (16. zīm.)

15. zīm.

16. zīm.

17. zīm.

Krustiskais satvēriens

Dejotāji stāv blakus, sadevuši rokas sasveicināšanās satvērienā – labo ar labo un kreiso ar kreiso roku. Meitas kreisā roka virspusē (DCV), puisim kreisā roka virspusē (pret DCV). Sadotās rokas nedrīkst piespiest augumam. (18. zīm.) Rokas var būt sadotas aiz muguras. (19. zīm.)

18. zīm.

19. zīm.

Sānis stieptu roku satvēriens jeb galopa satvēriens

Dejotāji stāv viens otram pretī. Puisis izstiepj rokas sānis ar delnām uz augšu. Meita ieliek tajās savas plaukostas. Plaukostas cieši sadotas. Rokas paceltas meitas plecu augstumā. (20., 21. zīm.)
Dejotāji var būt nostājušies arī **iesānis** (22. zīm.) vai **ar mugurām viens pret otru**. (22. zīm.)

20. zīm.

21. zīm.

22. zīm.

23. zīm.

Slēgtais aptvēriens jeb vidukļa un plecu aptvēriens

Puisis un meita stāv viens otram pretī. Puisis ar abām rokām aptver meitu ap vidukli, liekot plaukostas meitai sānos. Meita uzliek abas plaukostas puisim uz pleciem. (24. zīm.)

24. zīm.

Aptvēriens ar sadotām kreisajām rokām

Meita stāv puisim labajā pusē. Puisis ar labo roku apņēm meitas vidukli tā, lai viņa plauksta aizsniegtu meitas labos sānus. Ar kreiso roku puisis saņem meitas kreiso roku. Sadotās rokas paceļ mazliet virs vidukļa. Puiša kreisā roka mazliet saliekta elkoņi, meitai – izstiepta. (25. zīm.) Neatlaižot satvērienu, dejotāji var pagriezties pretējā virzienā. (26. zīm.)

25. zīm.

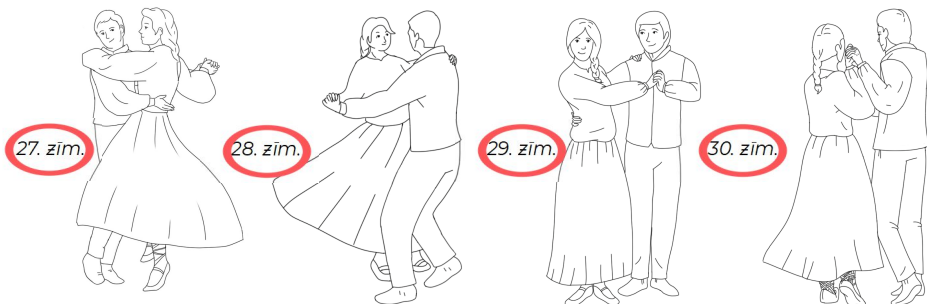

26. zīm.

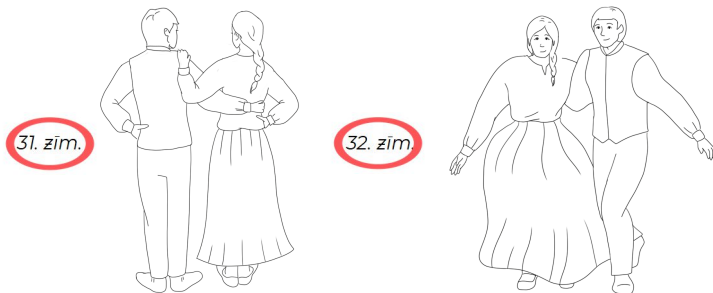
Slēgtais aptvēriens ar sānis sadotām rokām jeb valša aptvēriens

Puisis un meita stāv viens otram pretī. Puisis ar labo roku apņem meitu ap vidukli tā, lai sakļautie pirkstu gali atrastos pret meitas muguras vidu. Meita uzliek kreisās rokas plaukstu uz puīša labā pleca, elkonis mazliet saliekts un nolaists uz leju. Puīša kreisā roka pacelta sānis meitas plecu augstumā un sadota ar meitas labo roku. Elkoņi mazliet saliekti. (27., 28. zīm.) Pāris var būt pagriezies DCV vai pret to. (29. zīm.) Dejojot pret DCV, rokas var būt saliekta. (30. zīm.)

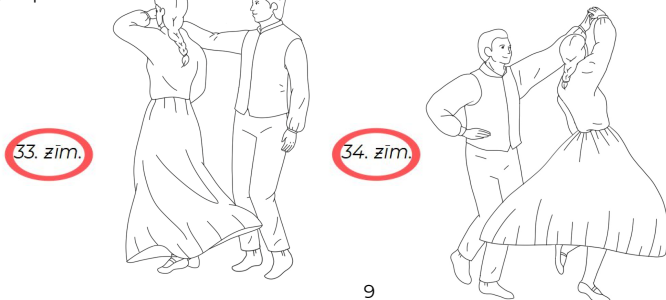
Valējais aptvēriens jeb valējais vidukļa un plecu aptvēriens

Meita stāv puisim labajā pusē. Puisis ar labo roku apņem meitu ap vidukli tā, lai viņa plauksta aizsniegtu meitas labos sānus. Meita kreiso roku no aizmugures uzliek ar plaukstu uz puīša labā pleca. Ārējās rokas var būt ieliktas sānos (31. zīm.) vai atrasties brīvi gar sāniem (32. zīm.).

Grieziena zem rokas

Puisis griež meitu zem labās rokas (33. zīm.) vai kreisās rokas (34. zīm.). Meita var griezties gan pa labi, gan pa kreisi.

Papēdis-pirkstgals kombinācija

Dejotāji izpilda papēdis-pirkstgals kombināciju. 1. takts. Uz **viens** – neliels lēciens uz balsta kājas, vienlaicīgi otru kāju izliekot uz papēža uz priekšu (35., 37. zīm.) vai diagonāli uz priekšu (36., 37. zīm.). Uz **divi** – neliels lēciens uz balsta kājas, vienlaicīgi otru kāju pieliekot pie balsta kājas ar pirkstgalu uz grīdas. Kustību var izpildīt arī bez lēciena.

35. zīm.

36. zīm.

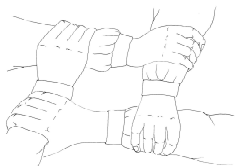
37. zīm.

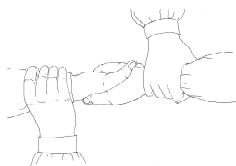
Mazās sudmaliņas / Dzirnaviņas / Zvaigznīte

Četri dejotāji sadod rokas dzirnaviņās:

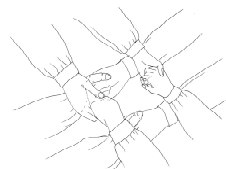
- Dejotāji liek labo (vai kreiso) roku uz priekšā stāvošā cilvēka delnas. (38., 41. zīm.)
- Četri dejotāji nostājas aplī ar seju pret centru. Pretī stāvošie dejotāji sadod rokas slēgtajā satvērienā. Puisis var stāvēt pretī meitai vai arī puisis pretī puisim un meita pretī meitai. Meitas sadod rokas virs pušu rokām. Šādu izdarību sauc arī par **tītavīņu**. (40. zīm.)
- Divi pretī stāvoši dejotāji (parasti 1. un 3. dejotājs) sadod rokas sveicināšanās satvērienā. Blakus stāvošie uzliek plaukstas uz priekšā stāvošā delnas. (39. zīm.)

38. zīm.

39. zīm.

40. zīm.

41. zīm.

1. Eilenders – Zvirbuļi kad gulēt iet

Dejas sākumpozīcija. Dejojāji stāv slēgtajā aptvērienā ar sānis sadotām rokām. Puisis ar skatu DCV, meita ar skatu pret DCV.

Pirmais gājiens. 8 takts (nošu pierakstā 1.–8. takts). **1. takts.** Puisis, sākot ar kreiso, meita ar labo kāju, izpilda 1 **eilendera soli** uz apļa vidū. (1.) **2. takts.** Sākot ar pretējo kāju, dejo 1 eilendera soli uz āru. Takts beigās pāris ir pavirzījies uz priekšu DCV. **3.–4. takts.** Ar 4 gājiena soļiem dejojāji apgriežas vienu apli uz vietas. **5.–6. takts.** Atkārto 1.–2. takts darbības. **7.–8. takts.** Puisis sākot ar kreiso kāju, meita ar labo, izpilda 4 gājiena soļus DCV, puisis uz priekšu, meita atmuguriski. (2.)

Piezīme. 1) Deja fiksēta video Tautas mūzikas centra arhīvos. Kādā gājienā minēts, ka 3. un 4. takts, kā arī 7. un 8. takts darbības iespējams izpildīt gan griežoties, gan ejot uz priekšu (puisis DCV un meita pret DCV). Puisis meitu var brīvi vadīt pa visu zāli. **2)** Deja publicēta S. Grinbergas darbā "Mālienas novada horeogrāfija", kur autore (kas veikusi Tautas mūzikas centra video ierakstus) min, ka dejas otrajā daļā (nošu pierakstā 1.–8. takts) "var dejojot palēcina soļus griežoties vai arī iet parastus gājiena soļus iesāktajā virzienā".

1.

2.

Zvirbuļi kad gulēt iet
Vakarā pussešos –
Steidzas viņu satikties
Vakarā pussešos.

2. Cūkas driķos

Dejas sākumpozīcija. Dejojāji nostājas kvadrātā – meitas pret meitām, puisi pret puisiem. Rokas sānos. (1.)

Pirmais gājiens. 8 taktis (nošu pierakstā 1.–4. takts ar atkārtojumu). Dejojāji izpilda lēcienus, mainot kājas, jeb žīgāšanu. **1. takts.** Uz **viens** – dejotāji izpilda lēcieni uz abām kājām, labo kāju liekot uz priekšu, kreiso kāju atpakaļ. Uz **divi** šādā pašā kāju stāvoklī izšūpojas pēdās. **2. takts.** Atkārto 1. takts darbības ar kreiso kāju priekšā. **3. takts.** Uz **viens** izpilda lēcieni, atkal mainot kājas (labo kāju uz priekšu). Uz **divi** izpilda lēcieni, atkal mainot kājas (kreiso kāju uz priekšu). **4. takts.** Atkārto 1. takts darbības ar labo kāju priekšā. **5.–8. takts.** Atkārto 1.–4. takts darbības ar pretējām kājām. Pēdējās izšūpošanās laikā nolēc ar kājām kopā.

Otrais gājiens. 8 taktis (nošu pierakstā 5.–8. takts ar atkārtojumu). **1.–4. takts.** Dejojāji vienreiz sasit plaukostas, plaši vēzējot vienu roku no augšas, otru no apakšas. Sadodoties mazajās sudmalīnās (2.), izpilda 8 skrējiena soļus (vai palēcienus) DCV. **5.–8. takts.** Atkārto 1.–4. takts darbības pret DCV. (3.)

Ievēribai! Dejojot var improvizēt. Daži no veidiem:

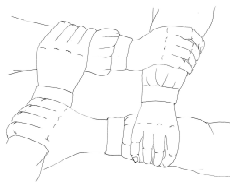
- Pirmā gājiena laikā dejotāji var samainīties vietām, vispirms meitas, tad puisi.
- Pirmā gājiena laikā aplis var lēnām izplesties un īsi pirms otrās daļas strauji saskriet kopā.
- Viens aplis var pieskriet pie blakus stāvošā apļa un izpildīt vienu veselu gājienu. Otrā gājiena laikā var likt roku priekšā stāvošajam uz pleca.
- Dejojāji var variēt ar kāju stāvokli, tās augsti ceļot vai pietupjoties.

Piebilde. Gan S. Grīnbergas darbā “Mālienas novada horeogrāfija”, gan arī video arhīva materiālos fiksēts, ka, sadodoties mazajās sudmalīnās, otru roku mēdz uzlikt uz priekšējā kaimiņa rokas apmēram zem elkoņa, kā arī otro daļu dejo, lecot palēciena soļus.

1.

2.

3.

Cū - kas dri - ņos, cū - kas dri - ņos, ar vi - sie - mi si - vē - niem;

Ē - jiet, bēr - ni, dze - niet ā - rā, lai ne - ķē - za la - bī - bā.

Cūkas driķos, cūkas driķos,
Ar visiem sivēniem:
Ējiet, bērni, dzenat ārā, (var laukā)
Lai neķēza labībā.

Visi saka, visi saka:
Mana sieva laiska:
Lai ir laiska, kad tik skaista,
Kad tik viegli dancot māk.

3. Mārkalnes Kur tu teci, gailīti?

Dejas sākumpozīcija. Dejojāji nostājas aplī **aptvērienā ar sadotām kreisajām rokām.** (1.)

Pirmais gājiens. 4 takts (nošu pierakstā 1.–4. takts). **1. takts.** Uz **vieni, divi** pāris, sākot ar labajām kājām, iet 2 gājienu soļus uz priekšu DCV. Uz **tris** dejotāji sper 1 soli uz priekšu. Uz **četri** izpilda pārlēcieni uz kreisās kājas. **2. takts.** Dejojāji atkārt 1. takts darbības atmuguriski pret DCV. **3. takts.** Atkārt 1. takts darbības. **4. takts.** Ar 4 gājienu soļiem pūsis apgriez meitu sev apkārt.

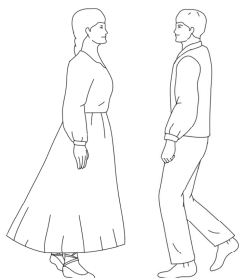
Otrais gājiens. 8 takts (nošu pierakstā 5.–8. takts). **1. takts.** Dejojāji nostājas ar **skatu vienam pret otru**; pūsi apla iekšpusē, meitas – ārpusē. (2.) Sākot ar labo kāju, dejotāji izpilda 2 pielieciena soļus pa labi un sasveicinās ar pārinieku blakus. **2. takts.** Atkārt 1. takts darbības pretējā virzienā, kustību sākot ar kreiso kāju. Sasveicinās ar savu pārinieku. **3. takts.** Dejojāji nostājas **sasveicināšanās satvērienā ar kreisajām rokām.** (3.) Ar 1 vieglo polku pārinieki atmuguriski atdejo viens no otra. Neatlaižot satvērienu, ar 1 vieglo polku sadejo kopā. **4. takts.** Pūsis izgriez meitu pa kreisi zem rokas, un abi nostājas sākumpozīcijā. (4.)

Ievērbai! Dejas variācija ar partneru maiņu. **Otrā gājienu 3. takts.** Dejojāji nostājas **sasveicināšanās satvērienā** ar labajām rokām. Ar 1 vieglo polku pārinieki atmuguriski atdejo viens no otra. Neatlaižot satvērienu, ar 1 vieglo polku pārinieki sadejo kopā. **4. takts.** Pūsis izgriez meitu pa labi zem rokas pie nākošā pūša pret DCV un pats dodas pie nākošās meitas DCV.

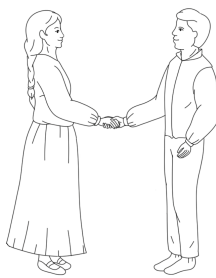
1.

2.

3.

4.

Kur tu te-ci, kur tu te-ci, gai-lī-ti ma-nu? Kur tu te-ci, kur tu te-ci, gai-lī-ti ma-nu?

No rī - ti - ņa ag - ru - mā - (i), No rī - ti - ņa ag - ru - mā.

1. Kur tu teci, kur tu teci, gailīti manu?
No rītiņa agrumā(i), no rītiņa agrumā.

4. Daži savu, daži savu līgaviņ'
Ik rītiņus ķircināja, ik rītiņus ķircināj'.

2. Ciemā teku, ciemā teku meitas celt
No rītiņa agrumā(i), no rītiņa agrumā.

5. Es to savu, es to savu līgaviņ'
Ik rītiņus nobučoju, ik rītiņus nobučoj'.

3. Celies, mana, celies, mana līgaviņ':
Jau gailītis nodziedāja! Jau gailītis nodziedāj'!

4. Elfrīdas Krakovjaks

Dejas sākumpozīcija. Dejtāji nostājas ar skatu viens pret otru **vaļējā satvērienā**. Sadotās rokas paceltas plecu augstumā. Brīvās rokas gar sāniem vai ieliktas sānos. Puisis ar skatu DCV, meita – pret DCV. (1.)

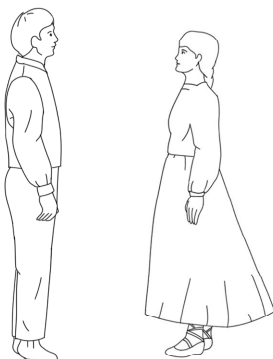
Pirmais gājiens. 8 taktis (nošu pierakstā 1.–4. takts ar atkārtojumu). **1. takts.** Dejtāji ar kreiso kāju sper mazu soli pa kreisi un labo kāju noliek priekšā kreisajai kājai. **2. takts.** Dejtāji ar labo kāju sper mazu soli pa labi un kreiso kāju noliek priekšā labajai. **3.–4. takts.** Atkārto 1.–2. takts darbības. **5.–6. takts.** Dejtāji sasit plaukstas un ar 4 gājiena soļiem apgriežas ap sevi, puisis pa labi, meita pa kreisi. (2.) **7.–8. takts.** Atkārto 5.–6. takts darbības, griežoties uz pretējo pusi.

Otrais gājiens. 8 taktis (nošu pierakstā 5.–8. takts ar atkārtojumu). **1.–8. takts.** Dejtāji sadodas **slēgtajā aptvērienā ar sānis sadotām rokām** un dejo 8 apaļās polkas. (3.)

1.

2.

3.

5. Malienas Krakovjaks

Dejas sākumpozīcija. Dejtāji nostājas ar skatu viens pret otru **valējā satvērienā**. (1.) Sadotās rokas paceltas plecu augstumā (meitai kreisā, puisim labā roka). Brīvās rokas gar sāniem vai ieliktas sānos.

Pirmais gājiens. 8 takts (nošu pierakstā 1.–4. takts ar atkārtojumu). **1. takts.** Dejtāji izpilda 1 vieglo polku, uz katru soli atmetot kājas atpakaļ, un sagriežas ar mugurām kopā. Sadotās rokas vēzē līdzī kustībai. **2. takts.** Atkārto 1. takts darbības, sagriežoties ar skatu viens pret otru. **3.–4. takts.** Atkārto 1.–2. takts darbības. **5.–6. takts.** Sākot ar ārējām kājām, veic 3 gājiena soļus DCV. Ceturtā soļa laikā ielec uz abām kājām. **7.–8. takts.** Dejtāji pagriežas pretējā virzienā, sadod otras rokas **valējā satvērienā** un, sākot ar ārējām kājām, veic 3 gājiena soļus pret DCV. Ceturtā soļa laikā ielec uz abām kājām.

Otrais gājiens. 8 takts (nošu pierakstā 5.–8. takts ar atkārtojumu). **1.–8. takts.** Dejtāji nostājas **slēgtajā aptvērienā ar sānis sadotām rokām** un dejo 8 vieglās polkas, uz katru soli atmetot kājas atpakaļ, griežoties DCV. (2.)

Piebilde. Līdzīgs variants Upītes krakovjakam, tikai tajā otrajā daļā dejo vieglo polku, trīcīnpolku vai valsī pēc savas izjūtas.

1.

2.

Mei - te - nīt ar sar - kan' ja - ciņ', nāc uz vie - nu kra - kov - ja - ciņ'.

Pie - sit kā - ju, lai rīb grī - da, katrs sa - vu mī - ļo dī - da.

Meitenīt ar sarkan' jaciņ',
Nāc uz vienu krakovjaciņ'!
Piesit kāju, lai rīb grīda,
Katrs savu mīļo dida.

Es uzvelku melnu fraku,
Uzdancoju krakovjaku.
Minu lēni, lecu drīz –
Es ar savu skaisto Līz'.

6. Podipodiņer jeb Padepatiners

Dejas sākumpozīcija. Dejojāji nostājas **slēgtajā aptvērienā ar sānis sadotām rokām** iesāņus viens pret otru aplī. (1.)

Pirmais gājieni. 8 takts (nošu pierakstā 1.–8. takts). **1.–2. takts.** Puisis, sākot ar kreiso kāju, meita ar labo, izpilda 2 pievilciena polkas pa DCV negriežoties. **3.–4. takts.** Puisis, sākot ar kreiso kāju, meita ar labo, izpilda 3 gājiena soļus uz priekšu, ceturto soli pieliekot blakus otrai kājai. **5.–8. takts.** Dejojāji, nemainot satvērienu, atkārto 1.–4. takts darbības pret DCV ar pretējām kājām.

Otrais gājieni. 8 takts (nošu pierakstā 9.–16. takts). **1.–2. takts.** Dejojāji nostājas ar skatu viens pret otru **sasveicināšanās satvērienā**. (2.) Sākot ar labo kāju, izpilda 1 pieliciena soli uz priekšu, tuvinoties ar sāniem. Turpinot ar kreiso kāju, izpilda 1 pieliciena soli atpakaļ, nonākot sākumstāvoklī. **3.–4. takts.** Nemainot satvērienu, ar 4 gājiena soļiem, sākot ar labo kāju, pārinieki apgriežas veselu aplī, nonākot savās vietās. **5.–8. takts.** Atkārto 1.–4. takts darbības ar pretējām kājām, samainot rokas.

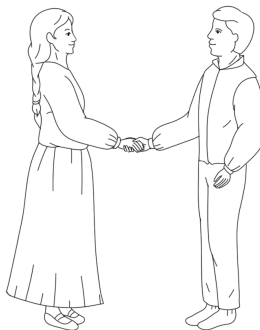
Ievēribai! Veicot pievilciena soļus, augumu un rokas var rītmiski šūpot.

Piezīme. Tautas mūzikas centra video arhīvā dejas teicējs Rūdolfs Irbe pirmajā gājienā 1.–2. takti izpilda polku ar taisnām kājām un uz pilnas pēdas. Teicējs cienījamā vecumā.

1.

2.

7. Mārkalnes Diksītis

Dejas sākumpozīcija. Dejojāji nostājas **slēgtajā aptvērienā ar sānis sadotām rokām.** Puisis ar skatu DCV, meita ar skatu pret DCV. (1.)

Pirmais gājiens. 16 takts (nošu pierakstā 1.–12. takts ar atkārtojumiem un uztaktīm), **1.–2. takts.** Dejojāji ar 4 gājiena soļiem iet DCV (puisis iet uz priekšu, meita iet atmuguriski). Uz katru soli šūpojojot augumu un rokas līdz soli. **3.–4. takts.** Ar 4 soļiem dejojāji izgrīžas vienu apli pa labi. **5.–16. takts.** Atkārto 1.–4. takts darbības. Izpildot 4 gājiena soļus uz priekšu puisis meitu var vest pa visu laukumu. (1.)

Otrais gājiens. 8 takts (nošu pierakstā 13.–20. takts), **1. takts.** Pusi izliek kreiso kāju atpakaļ, meita labo uz priekšu. (2.) **2. takts.** Puisis izliek kreiso kāju uz priekšu, meita labo atpakaļ. Liekot kāju uz priekšu, to izliek uz pilnas pēdas. **3.–4. takts.** Dejojāji izpilda 4 gājiena soļus DCV. **5. takts.** Puisis izliek labo kāju uz priekšu, meita kreiso atpakaļ. **6. takts.** Pusi izliek labo kāju atpakaļ, meita kreiso uz priekšu. **7.–8. takts.** Nemainot satvērienu, dejojāji izpilda 4 gājiena soļus pret DCV.

Trešais gājiens. 8 takts (nošu pierakstā atkārtojot 13.–20. takti), **1.–2. takts.** Dejojāji dežo 4 galopa soļus DCV. **3.–4. takts.** Dejojāji dežo 4 galopa soļus pret DCV. **5.–6. takts.** Dejojāji izpilda 2 vieglās polkas, griežoties pa labi. **7.–8. takts.** Dejojāji izpilda 4 gājiena soļus, turpinot griezienu pa labi. (3.)

Piezīme. 1) Tautas mūzikas centra video arhīvā dejas teicējs aprakstītā pirmā gājiena četrus soļus dežoja gan uz priekšu, gan uz sāniem ikvienā virzienā. **2)** S. Grīnbergas aprakstā minēts, ka otrajā gājienā 3.–4. taktī dejojāji sper soli sānis ar tām pašām kājām, tad puisis labo, meita kreiso kāju krusto pāri otrai, ejot divus soļus sānis. **3)** Vēl vienu variantu skatīt pie atsaucēm.

1.

2.

3.

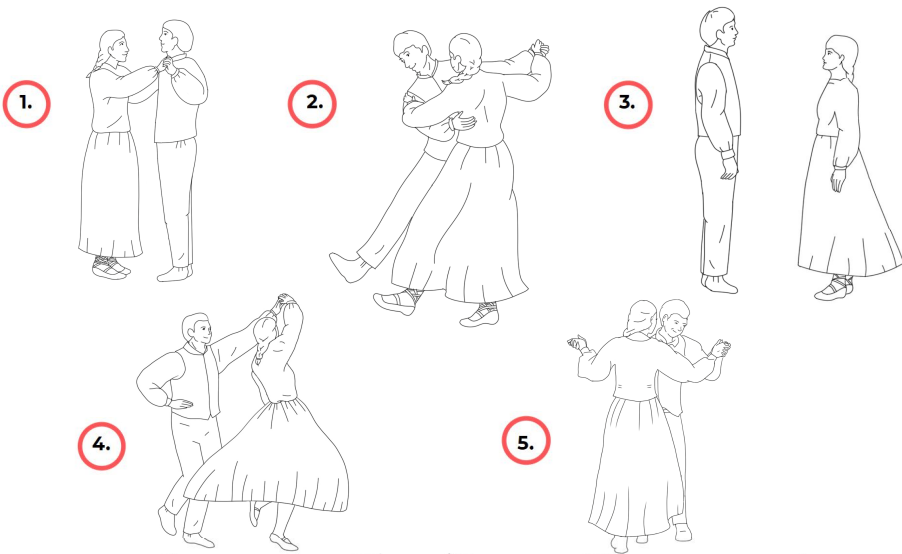
8. Malienas Hiavata jeb Malienas Polkas dancis

Dejas sākumpozīcija. Dejojāji nostājas **slēgtajā aptvērienā ar sānis sadotām rokām.** Puisis apļa iekšpusē, meita apļa ārpusē. (1.)

Pirmais gājiens. 8 taktis (nošu pierakstā 1.–4. takts ar atkārtojumu). **1. takts.** Dejojāji izpilda **papēdis-pirkstgals kombināciju**, mazliet palecoties uz augšu. Meita sāk ar labo, puisis kreiso kāju. (2.) Tad pārinieki izpilda trīs mīnāšanās soļus: puisis – kreisā, labā, kreisā kāja, meita – labā, kreisā, labā. **2. takts.** Atkārto 1. takts darbības ar pretējām kājām. **3.–4. takts.** Izpilda 6 galopa soļus DCV. Tad puisis ar kreiso kāju liek soli sānis, labo pieliek blakus kreisajai. Meita ar 2 gājienu soļiem izgriežas pa labi zem puīša kreisās rokas. **5.–8. takts.** Dejojāji atkārto 1.–4. takts darbības.

Otrais gājiens. 7 taktis (nošu pierakstā 5.–11. takts). **1.takts.** Sākot ar labajām kājām, dejojāji izpilda 4 gājienu soļus – puisis pret DCV, meita DCV. Ar ceturto soli piesit kreiso kāju blakus labajai un ar galvas pieliešanu sasveicinās ar blakus esošā pāra partneri (puisis ar blakus pāra meiteni, meitene ar blakus pāra puisi). (3.) **2. takts.** Atkārto 1. takts darbības uz otru pusi, atgriezoties pie sava partnera. **3.–4. takts.** Sākot ar labo kāju, ar 8 gājienu soļiem izpilda apdejošanu – partneri paiet viens otram garām gar labajiem pleciem un atgriežas savās vietās atmuguriski (negriežoties) gar kreisajiem pleciem. Skatiens vērsts pret savu pāri. **5.–6. takts.** Atkārto 1.–2. takts darbības. **7. takts.** Stāvot uz vietas, puisis izgriež meitu zem kreisās rokas. (4.) Meita ar 4 gājienu soļiem griežas pa labi. Dejojāji nostājas sākumpozīcijā.

Piezīme. Oriģinālajā pieraksta variantā dejojāji nostājas viens otram pretī **slēgtajā satvērienā.** Izpildot galopa soļus, rokas izstiepj uz sāniem – **sānis stieptu roku satvērienā.** (5.)

9. Alūksnes Skroders

Dejas sākumpozīcija. Dejojāji nostājas ar skatu viens pret otru **vaļējā satvērienā**. Brīvās rokas ieliktas sānos. Puisis apļa iekšpusē, meita apļa ārpusē. (1.)

Pirmais gājiens. 4 takts (nošu pierakstā 1.–4. takts). **1.–2. takts.** Dejojāji izpilda 2 pieliciena soļus DCV. **3.–4. takts.** Dejojāji izpilda 2 pieliciena soļus pret DCV.

Otrais gājiens. 4 takts (nošu pierakstā 5.–8. takts). **1.–4. takts.** Dejojāji nostājas **krustiskajā satvērienā** un dejo 4 polkas DCV. (2.)

Piezīme. Lai deju padarītu straujāku, otru daļu var dejojot, nostājoties **slēgtajā aptvērienā ar sānis sadotām rokām** un dejojot 4 apaļās polkas DCV. (3.)

1.

2.

3.

Skroders sēž uz akas,
Lāpa savas prakas.
Smuka meitiņ' garām iet,
Grib tam ūden' acis liet.

Vai tu, meitiņ, traka,
Kad tu manīm saki:
Čigāns bērnu pataisis,
Man par tēvu pierakstīs.

10. Padedzes Brālītis un māsiņa

Dejas sākumpozīcija. Dejojāji nostājas ar skatu viens pret otru **vaļējā satvērienā**. Sadotās rokas paceltas plecu augstumā. Brīvās rokas gar sāniem vai ieliktas sānos. (1.)

Pirmais gājiens. 8 takts (nošu pierakstā 1.–4. takts ar atkārtojumu). **1. takts.** Ar 1 vieglās polkas soli partneri sagriežas ar mugurām, sadotās rokas vēzējot uz priekšu. Puisis sāk ar kreiso kāju, meita ar labo kāju. **2. takts.** Ar 1 vieglās polkas soli sagriežas atpakaļ ar skatu viens pret otru, rokas vēzējot atpakaļ. **3.–4. takts.** Ar 2 vieglās polkas soļiem puisis izgriež meiteni zem labās rokas. Meita griežas pa labi vienu apli. (2.) **5.–8. takts.** Dejojāji atkārto 1.–4. takts darbības.

Otrais gājiens. 8 takts (nošu pierakstā 5.–8. takts ar atkārtojumu). Visus gājiena soļus izpilda, uz katru soli šūpojot augumu un rokas līdzi solim. **1.–2. takts.** Dejojāji sadodas **slēgtajā aptvērienā ar sānis sadotām rokām**. Puisis ar skatu DCV, sākot ar kreiso kāju, dejo 4 gājiena soļus uz priekšu. Meita ar skatu pret DCV, sākot ar labo kāju, 4 gājiena soļu atmuguriski DCV. (3.) **3.–4. takts.** Dejojāji ar 4 gājiena soļiem apgriežas pa labi. **5.–8. takts.** Dejojāji atkārto 1.–4. takts darbības, kustību veicot pret DCV.

1.

2.

3.

Brālītis un māsiņa
Dzīvo mazā mājiņā,
Māsiņai bij' kaziņa,
Kurai melna līpiņa.

Piedz. Lielī putni, mazi putni,
Visi astes škurina;
Jauni ļaudis, veci ļaudis,
Visi sirdis lustina.

11. Bejas Ēilenders – Lēksim bedrē

Dejas sākumpozīcija. Dejtājī nostājas slēgtajā aptvērienā ar sānis sadotām rokām. Puišis ar skatu DCV, meita ar skatu pret DCV. (1.)

Dejas norise. 4 taktis (nošu pierakstā katras 4 taktis). **1. taktis.** Dejtājī, puišis sākot ar kreiso kāju, meita – ar labo, izpilda vienu **ēilendera soli** uz apļa iekšpusi. **2. taktis.** Atkārto 1. taktis darbības, sākot ar pretējām kājām uz apļa ārpusi. Otrās taktis beigās partneri atrodas tādā pozīcijā kā dejas sākumā, tikai pavisāpjušies pa apli uz priekšu DCV. **3.–4. taktis.** Nemainot satvērienu, dejtājī ar 4 palēciena soljiem griežas DCV. (2.)

Piezīme. S. Grīnbergas “Malienas novada horeogrāfijā” minēts, ka, mainoties mūzikai, dejtājī mēdz mainīt dežošanas veidu. Paliek sadotas puiša labā un meitas kreisā roka. Tās enerģiski vēzē kustības virzienā. (3.) Izpilda 4 trīssoļus uz vienu un otru pusi, ik pēc katra trīssoļa mainot virzienu. Tad sagriež augumu uz pretējo pusi ar mugurām kopā, skatoties no meitas puses – pa kreisi, izpilda vienu trīsoli un vēl vienu trīsoli, atgriežoties atpakaļ. Ar četriem palēcieniem valša aptvērienā apgriežas riņķī.

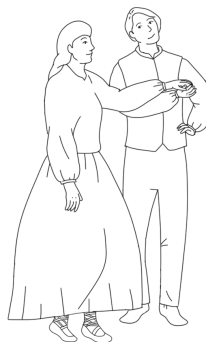
1.

2.

3.

Lec tik bed-rē, lec tik bed-rē, Re-dzēs kas mūs ā - rā vilks, ā - rā vilks.

Šā - di tā - di va-zā-jas, Ne-viens precēt ne-taisās, Ne-viens pre-cēt ne-taisās.

1. Lec tik bedrē, lec tik bedrē,
Redzēs kas mūs ārā vilks.

Piedz. Šādi tādi vazājas,
Neviens precēt netaisās.

2. Lec tik bedrē, lec tik bedrē,
Gan jau mīlais ārā vilks.

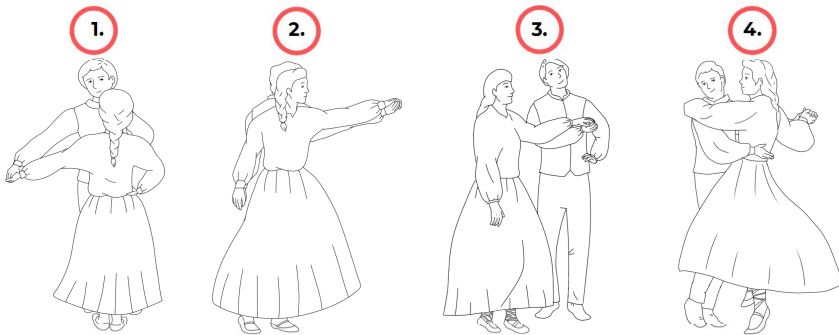
12. Branča Padekatrs

Dejas sākumpozīcija. Dejojāji nostājas ar skatu viens pret otru **valējā satvērienā**. Sadotās rokas paceltas plecu augstumā. Brīvās rokas gar sāniem vai ieliktas sānos. (1.)

Pirmais gājiens. 16 takts (nošu pierakstā 1.–8. takts ar atkārtojumu). **1.–4. takts.** Dejojāji, neatlaižot rokas, pagriežas ar muguru viens pret otru. Meita, sākot ar kreiso, puisis ar labo kāju, izpilda 4 pievilciena soļus DCV. (2.) Ceturtā pievilciena laikā dejojāji, atlaižot rokas un griežoties vienam pret otru, sadod pretējās rokas – puīša kreiso ar meitas labo roku. **4.–8. takts.** Meita, sākot ar labo, puisis ar kreiso kāju, izpilda 4 pievilciena soļus pret DCV. Ceturtā pievilciena laikā dejojāji, atlaižot rokas un griežoties vienam pret otru, paliek sākumpozīcijā. **9.–16. takts.** Dejojāji atkārto 1.–8. takts darbības.

Otrais gājiens. 16 takts (nošu pierakstā 9.–16. takts ar atkārtojumu). **1. takts.** Dejojāji sadodas **slēgtajā satvērienā** un ar 1 valša trīssoli šūpo sadotās rokas DCV. Meita sāk ar labo, puisis ar kreiso kāju. (3.) **2. takts.** Sākot ar otru kāju, šūpo sadotās rokas pret DCV. **3.–8. takts.** Dejojāji sadodas **slēgtajā aptvērienā ar sānis sadotām rokām** un dežo 6 valša trīssoļus, griežoties pa labi DCV. (4.) **8.–16. takts.** Dejojāji griež 8 valša trīssoļus pa kreisi DCV.

Piezīme. Dejas apraksts ņemts no Tautas mūzikas centra video materiāliem, kur teicēja, kas rādīja deju, bija cienījamā vecumā. Šī iemesla dēļ nevar precīzi pateikt, vai tajos brīžos, kad aprakstīts dejojām ar muguram kopā, nav dejots ar sejām kopā vienam pret otru. Deja publicēta S. Grīnbergas "Malienas novada horeogrāfijā", kur autore (kas arī veica Tautas mūzikas centra video ierakstus) min, ka dejas otrajā daļā "partneri sadod abas rokas un, tās šūpojot, izpilda trīs sānsoļus, skatoties no meitas puses pa labi, un trīs sānsoļus pa kreisi. Puisis izgriež meitu zem rokas. Mūzikai atkārtoties, atkārto piedziedājumā izpildītās darbības." Šis variants nav fiksēts video, bet video ir fiksēta atsauce uz iepriekšējo ekspedīciju, kur S. Grīnberga pierakstījusi šo variantu.

Man pa-tik tā ma-za-jā mā-ji-ņa un a-rī tā smu-ka-jā mei-ti-ņa. Man ņa. Pēc

pa-tik-šan', mei-tiņ, tev' grie-zī-šu vēl, tev' grie-zī-šu šo-dien, bet rī-tu vairs ne. Pēc ne.

Man patik tā mazajā mājiņā
Un arī tā smukajā meitiņā.

Piedz. Pēc patikšan', meitiņ, tev' griezišu vēl,
Tev' griezišu šodien, bet ritu vairs ne.

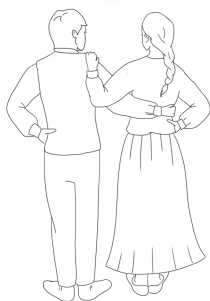
13. Joksu polka jeb Skrējiena polka

Dejas sākumpozīcija. Dejojāji nostājas **vaļējā vidukļa un plecu aptvērienā**. Brīvā roka ielikta sānos, dejai sākoties nolaista gar sāniem. (1.)

Pirmais gājiens. 8 taktis (nošu pierakstā 1.–4. takts ar atkārtojumu). **1.–2. takts.** Sākot ar ārējām kājām, dejotāji izpilda 2 skrējiena polkas uz priekšu DCV. (2.) **3.–4. takts.** Dejojāji sadodas **slēgtajā vidukļa un plecu aptvērienā**. Ar 4 palēciena soļiem apgriežas 2 reizes, turpinot kustību DCV. **5.–8. takts.** Atkārto 1.–4. takts darbības.

Otrais gājiens. 8 taktis (nošu pierakstā 5.–8. takts ar atkārtojumu). **1.–2. takts.** Dejojāji, nostājušies **vaļējā vidukļa un plecu aptvērienā**, brīvo roku nedaudz piepaceļot uz sāniem, izpilda 2 polkas uz vietas. Ar pirmo polku puisis pa priekšu pārved meitu sev pie otras rokas, paliekot **vaļējā vidukļa un plecu aptvērienā**, brīvo roku nedaudz piepaceļot. Ar otro polku puisis pārved meitu atpakaļ, paliekot sākuma pozīcijā. (3., 4., 5.) **3.–4. takts.** Dejojāji sadodas **slēgtajā vidukļa un plecu aptvērienā**, ar 4 palēciena soļiem apgriežas 2 reizes, turpinot kustību DCV. (6.) **5.–8. takts.** Atkārto 1.–4. takts darbības.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

14. Liepnas Jūle

Dejas sākumpozīcija. Puīši nostājas ar skatu DCV, rokas aizliktas aiz muguras. Meitas nostājas ar skatu pret puīsi, rokas sānos.

Pirmais gājiens. 8 takts (nošu pierakstā 1.–4. takts ar atkārtojumu). **1.–8. takts.** Meita, mazliet koķetējot ar puīsi, dežo 8 polkas soļus atmuguriski, griežoties pa labi un virzoties DCV. Puišis seko mēitai, dejojot 8 polkas negriežoties. (1.)

Otrais gājiens. 8 takts (nošu pierakstā 5.–8. takts ar atkārtojumu). **1.–8. takts.** Dejojāji nostājas slēgtajā aptvērienā ar sānis sadotām rokām un dežo 8 apaļās polkas, virzoties DCV. (2.)

Piezīme. Lai labāk varētu pāriet no pirmā uz otro gājienu, nereti otrajā gājienā dejojāji pirmo polku dežo uz apļa vidū, otro atpakaļ un tikai tad izpilda pārējās polkas, griežoties DCV.

Ernesta Spīča "Mārtiņa deju grāmatas" 3. burtnīcā (2003. g., 28. lpp.) minēta versija, kur dejas pirmajā gājienā meita, sniedzot puīsim labo roku, griežas zem puīša labās rokas. (3.)

1.

2.

3.

Jū - le, Jū - le, lie - lais velns, kam tu ma - ni kai - ti - nāj'?

Tu gu - lē - ji gul - ti - ņā, es gul - ti - ņas ma - li - ņā.

1. Jūle, Jūle, lielais velns, kam tu mani kaitināj'?
Tu gulēji gultiņā, es gultiņas maliņā.

2. Tev bij mīkstašs spilventiņš, man tā cietā kaitināj'!
Jūle, Jūle, lielais velns, kam tu mani kaitināj'?

3. Šī pēdējā vasariņ', man pie tevis staigājot,
Man pie tevis staigājot, ciema suņus rīdinot.

4. Ciema suņus rīdinot, tēv' ar māti sirdinot.
Jūle, Jūle, lielais velns, kam tu mani kaitināj'?

15. Mārkalnes Jānīt's mans

Dejas sākumpozīcija. Dejtājji nostājas **aptvērienā ar sadotām kreisajām rokām.** (1.)

Pirmais gājiens. 8 taktis (nošu pierakstā 1.–4. takts ar atkārtojumu). **1. takts.** Dejtājji izliek kreisās kājas uz papēža priekšā. **2. takts.** Pieliek kāju atpakaļ blakus labajai. **3. takts.** Neatlaižot rokas, dejtājji strauji pagriežas pa labi un paliek ar skatu pret DCV. Kreisās rokas paliek virs meitas pleca. (2.) Dejtāj izliek labās kājas uz papēža priekšā. **4. takts.** Pieliek kāju atpakaļ blakus kreisajai kājai. **5.–8. takts.** Neatlaižot rokas, dejtājji strauji pagriežas pa kreisi un paliek ar skatu DCV. Atkārto 1.–4. takts darbības, beigās paliekot sākumpozīcijā.

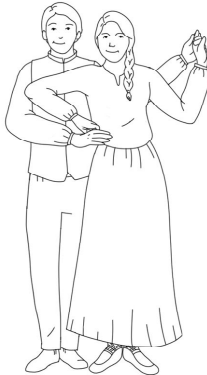
Otrais gājiens. 8 taktis (nošu pierakstā 5.–8. takts ar atkārtojumu). **1.–8. takts.** Dejtājji izpilda 8 vieglās polkas soļus DCV.

Ievērbai! S. Grīnbergas darbā "Mālienās novada horeogrāfija" minēts, ka, izpildot danča pirmo daļu, puisim un meitai jāskatās vienam otra acīs. Varot arī nobučot.

1.

2.

16. Malienas Vienkājas valsis

Dejas sākumpozīcija. Dejojāji nostājas **vaļējā vidukļa un plecu aptvērienā**. (1.)

Pamatsolis. 1. takts. Uz **viens** solis ar labo kāju uz priekšu. Uz **divi** liek nesaliektu kreiso kāju uz priekšu, vienlaicīgi nedaudz izšūpojoties labajā pēdā. Uz **tris** noliek kreiso kāju uz zemes, vienlaicīgi nedaudz paceļot labo kāju.

Kreisā kāja visu laiku paliek nesalieкта. Puisis šo kustību izpilda, sākot ar kreiso kāju, nesaliecot labo.

Pirmais gājiens. Nenoteikts takšu skaits. Dejojāji, izpildot pamatsoli, virzās uz priekšu DVC, cik ilgi vēlas.

Otrais gājiens. Nenoteikts takšu skaits. Sadodoties **slēgtajā vidukļa un plecu aptvērienā** un izpildot pamatsoli, dejojāji griežas DCV, cik ilgi vēlas. (2.)

1.

2.

17. Valsis ar brīvo kāju

Dejas sākumpozīcija. Dejojāji sadodas **slēgtajā aptvērienā ar sānis sadotām rokām.** (1.)

Pamata gājiens. Deju izpilda kā dejojot valša trīssoli, tikai otrajā un trešajā solī izpilda mazus lēcienus uz vienas kājas, tai pašā laikā otrā kāja ir atnesta atpakaļ un ar to izpilda divus piesitienus ar pirkstgalu.

18. Meitu dancis – Apkuort kolnam

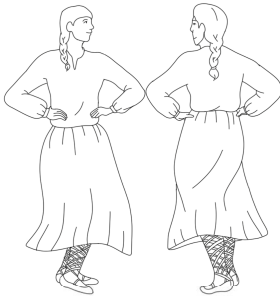
Dejas sākumpozīcija. Dejtāji nostājas viens pret otru, rokas ieliktas sānos.

Pirmais gājiens. 8 taktis (nošu pierakstā 1.–4. takts ar atkārtojumu). **1. takts.** Dejtāji ar kreiso kāju sper mazu soli pa kreisi un labo kāju noliek priekšā kreisajai kājai. **2. takts.** Dejtāji ar labo kāju sper mazu soli pa labi un kreiso kāju noliek priekšā labajai. **3.–8. takts.** Atkārto 1.–2. takts darbības. (1.)

Otrais gājiens. 8 taktis (nošu pierakstā 1.–4. takts ar atkārtojumu). **1.–4. takts.** Dejtāji sasit plaukstas un ar 8 gājiena soļiem griežas labajos elkoņos. (2.) **5.–8. takts.** Dejtāji atkārto 1.–4. takts darbības, griežoties kreisajos elkoņos.

Piezīme. S. Grinbergas “Malienas novada horeogrāfijā” minēts, ka pirmajā daļā izpilda 8 palēciena soļus – trisoļus.

1.

2.

Ap - kuort kol - nam ar lei - ku - mu, ap - kuort kol - nam ar lei - ku - mu,
 Trā - di - rī - di ral - lal - lā trā - di - rī - di ral - lal - lā

ap - kuort kol - nam ar lei - kumu pa - va - de - ju mei - ļuo - kū
 Pa - va - de - ju, mu - tes devu, ot - nuoc ot - kon reit - vo - kor.

1. Apkuort kolnam ar leikumu
 Pavadeju meiļuokū. (3x)
 Trādi rīdi ral lal lā
 Pavadeju, mutes devu,
 Otnuoc otkon reitvokor.

3. Es izaugu tīva, gara
 Kuo Vuoczemes kanipeit,
 Trādi rīdi ral lal lā
 Guoju puišus bruokiedama,
 Kuo akmiņus spālādama'.

2. Navar bite madu syukt
 Ņu ūzula lapenom.
 Trādi rīdi ral lal lā
 Navar muote maņ aizligt
 Ar puišimi parunuot.

4. Tu, puiseiti, teļa purna,
 Tu jau mani nadabuos.
 Trādi rīdi ral lal lā
 Es par tovu golvu lēcu,
 Kuo par pūra cinkulit'. (sokuorneit'.)

19. Šibers – Pulkstens nosit astoņi

Sākmuzicija un pamatstāja. Dejojāji sadodas slēgtajā aptvērienā ar sānis sadotām rokām. Dejo brīvi pa visu laukumu. Vienkāršākais pamatsolis, bez variācijām: dejotāji izpilda 8 mazus gājiena soļus uz priekšu, puisim virzoties ar seju uz priekšu, meitai atkāpjoties at muguriski. Nākošos 8 soļus dejotāji griežas ap sevi. Visus soļus izpilda, šūpojot gurnus.

Dejas virzienu var mainīt, brīvi pa laukumu ejot uz priekšu un atpakaļ. Soļi nav noteiktā taktsmērā, var brīvi improvizēt. Griezienus var veikt gan pa labi, gan pa kreisi.

Pulks - tens no - sit as - to - ņi, es - mu ga - ta - va,
 Va - ru iet uz bal - li, de - jot šī - be - ri.
 Mā - te pa - liek mā - jās, slau - ka a - sa - ras,
 Pa - laid - nī - go mei - tu ne - var sa - val - dīt.

Pulkstens nosit astoņi, esmu gatava,
 Varu iet uz balli, dejot šiberi.
 Māte paliek mājās, slauka asaras,
 Palainigo meitu nevar savaldīt.
 Vari būtī duraks, šiberēt vaig' prast.
 Tad var katrā ballē bučas upju rast.
 Bet kas neprot dejot, skuķi virsū spļauj,
 Un, pat tumsā ejot, skūpstīt neatļauj.

20. Polka – Skaista tā kā rožu krūmiņš

Dejotāji dejo brīvi polku pa visu laukumu.

 Pau - lī - na ir mū - su kū - miņš, skais - ta tā kā ro - žu krū - miņš,

 Vieg - la tā kā pī - pes do - biņš, sai - me - nie - kam ga - rām iet.

 Saim - nieks jū - dza mel - nu zir - gu, vi - zin' Pau - lī - ni uz tir - gu,

 Rā - da vi - ņai zvē - ru cir - ku, lau - vu, ro - ni, mēr - ka - ņi.

1. Paulīna ir mūsu kūmiņš,
Skaista tā kā rožu krūmiņš,
Viegla tā kā pīpes dobiņš,
Saimniekam garām iet.

4. Kliņģeris nu viņai rokā,
Putni pogo katrā kokā,
Saimnieks vien atklāj mīlu,
Dzērdams augļu ūdeni.

2. Saimnieks jūdza melnu zirgu,
Vizin' Paulīni uz tirgu.
Rāda viņai zvēru cirku,
Lauvu, roni, mērkaķi.

5. Paulīne kā muša pienā
Jūtas savā dzimšanas dienā.
Kad tā saņņodama aiz sienas,
Saimnieka balsi dzird.

3. Saimnieks ir virs kā lācis,
Meiņu vēro viņa acis.
Nu ir tiešām dzīve jauka,
Mūsu daiļai Paulīnei.

6. Paulīnei nu tiešām jauki,
Viņai pieder visa lauki.
Govis, zirgi, pļavas meži,
Saimnieka sirds ir klāt.

1. Eilenders – Zvirbuli kad gulēt iet

Dejas norise balstīta uz video no Tautas mūzikas centra video arhīva (VHS8-2), kā arī dejas norise publicēta S. Grinbergas "Mālienas novada horeogrāfijā" (1992. g., 101. lpp.). Teicēji Rūdols Egle (dz. 1909. g.) un Marija Egle (dz. 1917. g. Silajāņu pag. Rēzeknes raj.). Pieraksta brīdī abi dzīvo Brenci "Rutkos". Pierakstījusi S. Grinberga 1992. gadā.

2. Cūkas driķos

Dejas norise balstīta uz video no Tautas mūzikas centra video arhīva (VHS2-1), kā arī dejas norise publicēta S. Grinbergas "Mālienas novada horeogrāfijā" (1992. g., 75. lpp.). Teicēji Elfrīda Sināte Bejā (dz. 1918. g.), Veļēru pāris Alūksnē, pierakstīja S. Grinberga 1990. gadā. Melodijas teicēja E. Sināte. Turpat melodija nr. 17. Deja publicēta arī G. Stroda danču izlasē "Einam, šeinam" (1999. g., 7. lpp.).

3. Mārkalnes Kur tu teci, gailīti?

Dejas norise balstīta uz diviem pierakstiem. Pirmais no Tautas mūzikas centra "Danču izlases I" (1992. g., 8. lpp.). Vijoli spēlēja Oskars Vardavs (dz. 1904. g. Mārkalnē). Rādīja Ella Kārklīņa no Mārkalnes. Otrais pieraksts turpat, teicējs Jānis Zelčs (dz. 1929. g.) no Grūšļavas, Balvu rajona. Šeit publicētā melodija un teksts no 16. zinātniskās ekspedīcijas Madonā un Talsu rajonā 1962. gadā. Teicēji Madonas rajona kultūras nama veco ļaužu deju kolektīva dalībnieki. (LFK 1960, 198)

4. Elfrīdas Krakovjaks

Dejas norise balstīta uz video no Tautas mūzikas centra video arhīva (VHS2-4). Norise publicēta S. Grinbergas "Mālienas novada horeogrāfijā" (1992. g., 96. lpp.). Teicēja Elfrīda Sināte (dz. 1918. g.) Brenci, Bejā. Pierakstījusi S. Grinberga 1990. gadā. Melodija pēc brāļu Muceniku iespēlētā no Ziemeiem. Melodija nr. 49.

5. Mālienas Krakovjaks

Dejas norise izveidojusies LU dejas folkloras kopā "Dandari" ap 2012. gadu, balstoties uz ziņām no Upītes puses. Līdzīgu dejas norises variantus stāstījuši vairāki teicēji Mālienā (skatīt S. Grinbergas "Mālienas novada horeogrāfiju", kā arī Tautas mūzikas centra video arhīvu). Melodijas pierakstu veicis R. Sondors pēc savas interpretācijas no video arhīva. Iespējams, ka norisē aprakstītā kāju atmešana tikusi pielāgota folkloras kopas mēģinājumos. **Upītes krakovjaks** (Krakovjaks pa Upītes modei) līdzīgs, gandrīz indentisks variantam, kas publicēts folkloras kopas "Upīte" diskā "Dzīdout muoku, dancuot muoku" (2016. g., 15. lpp.). Teicēji Marija Supe no Mukaušovas ciema un Anna Keiša no Upītes ciema. Pierakstīts 2009. gadā.

6. Podipodiners jeb Padepatiners

Dejas norise balstīta uz video no Tautas mūzikas centra video arhīva (VHS2-2). Dzied un rāda Rūdolfis Irbe (dz. 1901. g.) Mārkalnē 1991. gadā. Tā publicēta S. Grinbergas "Mālienas novada horeogrāfijā" (1992. g., 105. lpp.). Mūzikas pierakstu veicis R. Sondors pēc video arhīva.

7. Mārkalnes Diksītis

Dejas norise balstīta uz video no Tautas mūzikas centra video arhīva (VHS8-4), dejas norise publicēta S. Grinbergas "Mālienas novada horeogrāfijā" (1992. g., 109–110. lpp.). Teicējs Oskars Vārdavs (dz. 1904. g.) Mārkalnē. Pierakstījusi S. Grinberga 1992. gadā. Melodiju iespēlējis Oskars Vārdavs uz vijoles. Melodija turpat nr. 74.

Mūsdienu etnokompānija "Zeidi" deju interpretējusi un izpilda sekojoši: pirmais gājiens tāpat. Otrā gājiena dejas norise tāpat, nošu pierakstā izpilda 1.–8. takti. Trešajā gājienā dejas norise tāpat, klāt nākot: 9.–16. takts, atkaršot 1.–8. takts darbības, nošu pierakstā izpilda 9.–12. takti 4 reizes.

8. Malienas Hiavata jeb Malienas Polkas dancis

Dejas norise balstīta uz video no Tautas mūzikas centra video arhīva (VHS2-1). Dejas norise publicēta S. Grinbergas "Danču izlasē I" (1992. g., 7. lpp.). Teicējs Verners Sams (dz. 1926. g.) Garjuru ciemā. Pierakstījusi S. Grinberga 1990. gadā. Līdzīga dejas norise no Tautas mūzikas centra video arhīva (VHS2-2). Dzied un rāda Rūdolfs Irbe (dz. 1901. g.) Mārkalnē 1991. gadā.

9. Alūksnes Skroders

Dejas norise balstīta uz pierakstīto no 23. zinātniskās ekspedīcijas Alūksnes un Gulbenes rajonā 1969. gadā. Teicēja Šarlote Kaķīte (dz. 1888. g.) Alūksnē. (LFK 1990, 141, 31)

10. Pededzes Brālītis un māsiņa

Dejas norise balstīta uz video no Tautas mūzikas centra video arhīva (VHS8-2), kā arī dejas norise publicēta S. Grinbergas "Malienas novada horeogrāfijā" (1992. g., 108.–109. lpp.). Teicēja Lilija Pūrs (dz. 1912. g. Liepnas pag. Katlešos). Pieraksta brīdī dzīvoja Bejas pagasta Likupēs. Melodija nr. 72. Pierakstījusi S. Grinberga 1992. gadā.

11. Bejas Eilenders – Lēksim bedrē

Dejas norise balstīta uz pierakstīto no S. Grinbergas "Malienas novada horeogrāfijas" (1992. g., 101. lpp.). Teicēji Edmunds Dambes Bejā un Ausma Garā Lazbergi, Bejā. Pierakstījusi S. Grinberga 1991. gadā. Melodiju uz akordeona iespēlējis K. Valgums un Bejas kapela. Melodija turpat nr. 59. Otro pantiņu pierakstījis Otto Timāns Alsviķos laika posmā no 1923. līdz 1939. g. (LFK 41, 188)

12. Brenča Padekatrs

Dejas norise balstīta uz video no Tautas mūzikas centra video arhīva (VHS2-4). Kā arī dejas norise publicēta S. Grinbergas "Malienas novada horeogrāfijā" (1992. g., 102.–103. lpp.). Teicēja Elfrīda Sīnāte (dz. 1918. g.) Brenči, Bejā. Pierakstījusi S. Grinberga 1990. gadā. Melodija pēc R. Sondora interpretācijas no video arhīva.

13. Joksu polka jeb Skrējiena polka

Dejas norise balstīta uz īgaunņu danci, kas pierakstīts Malienas pusē. Deju atjaunojusi S. Grinberga pēc Tautas mūzikas centra materiāliem, kā arī ņemot vērā teicēju – Borisa Mucenieka (dz. 1926. g.), Edgara Mucenieka (dz. 1925. g.) un Konstantīna Mucenieka (dz. 1922. g.), kas dzimuši Ziemeļu pag. "Priedniekos", – teikto. Teicēju variants publicēts S. Grinbergas "Malienas novada horeogrāfijā" (1992. g., 110. lpp., melodija nr. 75).

14. Liepnas Jūle

Dejas norise balstīta uz publicēto no Tautas mūzikas centra "Danču izlases I" (1992. g., 16. lpp.). Dejas norises teicēja Herta Zītāne. Melodijas un vārdu teicēji Herta Zītāne no Doktām un Milda Valters (dz. 1915. g.) no Kudnavas (Liepna). Pierakstījusi S. Grinberga 1987. gadā. Publicētajā materiālā gan minēts, ka dejas darbības, iespējams, dejotas otrādi. Dejas teicēji nav atcerējušies, kura daļa dejota pirmā, kura – otrā.

15. Mārkalnes Jānīt's mans

Dejas norise balstīta uz video no Tautas mūzikas centra video arhīva (VHS8-4). Kā arī dejas norise publicēta S. Grinbergas "Malienas novada horeogrāfijā" (1992. g., 79. lpp.). Teicējs Oskars Vārdavs (dz. 1904. g.) Mārkalnē. Pierakstījusi S. Grinberga 1992. gadā. Melodija pēc teicēja Rūdolfa Irbes (dz. 1901. g.) Mārkalnē nr. 18. Pierakstījusi S. Grinberga 1990. gadā.

16. Malienas Vienkājas valsis

Dejas norise izveidojusies LU dejas folkloras kopā "Dandari" ap 2010. gadu, balstoties uz īgaunņu vienkājas valsī, kas publicēts S. Grinbergas "Malienas novada horeogrāfijā" (1992. g., 112. lpp.). Teicējs Konstantīns Mucenieks (dz. 1922. g.). Pierakstīts 1991. gadā. Mūzikas pierakstu veicis R. Sondors pēc savas interpretācijas.

17. Valsis ar brīvo kāju

Dejas norise balstīta uz publicēto S. Grīnbergas "Mālienas novada horeogrāfijā" (1992. g., 110. lpp.). Teicējs Konstantīns Mucenieks (dz. 1922. g.) Ziemeros. Pierakstījusi S. Grīnberga 1991. gadā. Melodiju iespēlājuši brāļi Mucenieki Ziemeros. Pie notīm piebilde: "*dancis* no *Igaunijas*".

18. Meitu dancis – Apkuort kolnam

Dejas norise balstīta uz video no Tautas mūzikas centra video arhīva (VHS2-1). Kā arī dejas norise publicēta S. Grīnbergas "Mālienas novada horeogrāfijā" (1992. g., 74. lpp.). Teicēja Elfrīda Sināte (dz. 1918. g.) Brenčī, Bejā. Mācījusies no Emmas Skopiņas Brenčī. Kā arī Marija Egle Brenčī, kas mācījusies no Krustiņmātes. Pierakstījusi S. Grīnberga 1991. gadā. Melodija pēc E. Sinātes, turpat melodija nr. 16.

19. Šīberis – Pulkstens nosit astoņi

Dejas norise balstīta uz video no Tautas mūzikas centra video arhīva (VHS8-2) 1992. gadā. Teicēja Līlija Purs (dz. 1912. g. Liepnas pag. Katlešos). Pieraksta brīdī dzīvoja Bejas pagasta "Līkupēs".

20. Polka – Skaista tā kā rožu krūmiņš

Dejas norise balstīta uz video no Tautas mūzikas centra video arhīva (VHS8-2) 1992. gadā. Teicēja Līlija Purs (dz. 1912. g. Liepnas pag. Katlešos). Pieraksta brīdī dzīvoja Bejas pagasta "Līkupēs". Melodiju pierakstījis R. Sondors pēc video materiāla. S. Grīnbergas variantu skatīt "Mālienas novada horeogrāfijā" (1992. g., 131. lpp., melodija nr. 81).

Izmantotās bibliogrāfiskās atsauces

Publicētās grāmatas (un burtnīcas):

- Tautas mūzikas centra "Danču izlase I", 1992. g.
- G. Strods "Einam, šeinam", 1999. g.
- E. Spičs "Mārtiņa deju grāmata", 3. burtnīca, 2001. g.
- "Latviešu dejas pamati", Kultūrizglītības un nemateriālā mantojuma centrs, 2011. g.
- Folkloras kopas "Upīte" disks un diska grāmatiņa "Dzīduot muoku, dancuot muoku", 2016. g.

Arhīva materiāli:

- 16. zinātniskā ekspedīcija Madonas un Talsu rajonā, 1962. g.
- 23. zinātniskā ekspedīcija Alūksnes un Gulbenes rajonā, 1969. g.
- Otto Timana folkloras vākums, pierakstīts laikā no 1923. līdz 1939. gadam Alsviķos un to apkārtnē.

Privātas kolekcijas:

- S. Grīnberga, M. Jansons, Tautas mūzikas centra video arhīvs, 1989.–2005. g.
- S. Grīnberga, diplomdarbs "Mālienās novada horeogrāfija", 1992. g.
- S. Grīnbergas privātie pieraksti (iespējams, 1987.–2005. g.)

Danču krātuves metodisko materiālu kolekcija:

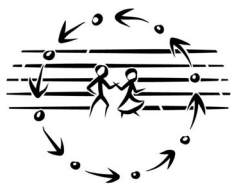
1. Grāmatiņa ar CD, cietie vāki. Kapela "Karikste" spēlē **"Vidzemes dančus un ne tikai"**, CD **"Lielie danči, mazi danči"**. Apraksts S. Zučiks, A. Ostrovska, D. Kjakste, 2021. gads. ISBN 978-9934-9026-0-4, UDK 793,3(474.36).
2. PDF e-burtnīca. S. Zučiks, D. Kjakste, R. Sondors **"Latgales danči"**, **"Vysus darbus padareju"**. 2021. gads. ISBN 978-9934-9026-3-5, ISMN 979-0-9005087-3-7, UDK 793(474.38).
3. PDF e-burtnīca. S. Zučiks, D. Kjakste, R. Sondors **"Mālienās danči"**, **"Zvirbuļi kad gulēt iet"**. 2021. gads. ISBN 978-9934-9026-7-3, ISMN 979-0-9005087-7-5, UDK 793(474.36).
4. PDF e-burtnīca. S. Zučiks, D. Kjakste, R. Sondors **"Kurzemes danči"**, **"Ak tu, tē's!"**. 2021. gads. ISBN 978-9934-9026-5-9, ISMN 979-0-9005087-5-1, UDK 793(474.32).
5. PDF e-burtnīca. I. Vimba, S. Zučiks, D. Kjakste **"Zemgales danči"**, **"Es mācēju bumbulēt"**. 2021. gads. ISBN 978-9934-9026-9-7, ISMN 979-0-9005087-9-9, UDK 793(474.33).

Saturs:

1. Eilenders – Zvirbuļi kad gulēt iet
2. Cūkas driķos
3. Mārkalnes kur tu teci, gailīti?
4. Elfrīdas krakovjaks
5. Malienas krakovjaks
6. Podipodiņer jeb Padepatiners
7. Mārkalnes diksīts
8. Malienas hiavata jeb Malienas polkas dancis
9. Alūksnes skroders
10. Padedzes brālīts un māsiņa
11. Bejas eilenders – Leksim bedrē
12. Branča padekatrs
13. Joku polka jeb Skrējiena polka
14. Liepnas Jūle
15. Mārkalnes Jānīt's mans
16. Malienas vienkājas valsis
17. Valsis ar brīvo kāju
18. Meitu dancis – Apkuort kolnam
19. Šiberis – Pulkstens nosit astoņi
20. Polka – Skaista tā lā rožu krūmiņš

Danču krātuve

